

Polyanthea Sacra

Ex Universæ Sacræ Scripturæ Utriusque Testamenti Figuris, Symbolis, Testimoniis, Nec Non E Selectis Patrum, Aliorumque Authorum, Sententiis, eruditis Interpretationibus, Similitudinibus, rarisque Historiis collecta, Et Copiosis, Exquisitisque Materiis Moralibus De Virtutibus Et Vitiis Pro ...

Spanner, Andreas

Augustae Vindelicorum, 1702

§. 20. Divitiæ malè partæ noxiæ, steriles &c.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79340)

exteriorum rerum appetitionibus fundant, ut non magis ipsi habita teneant; sed ab his, quae habeant, captiva mente teneantur. S. Greg. mor. l. 15. cap. 28.

Qui post aurum non abiit. Eccl. 31. 8. Noli amare aurum. Si malus es, is post aurum: si bonus es, it post te. Quid est, it post te? tu ducis, non duceris; quia possides, non possideris. S. Aug. l. 115. de divers.

Relictis omnibus. Luc. 5. 11. Licet non omnes teneantur relinquere omnia, quantum ad effectum; nisi perfecti, qui voto paupertatis sunt adstricti; tamen omnes tenentur relinquere omnia, quantum ad affectum: ne eorum amore superati cor suum circa defluentes divitias apponant; & perverso ordine creaturam supra DEUM diligant. S. Bonav. l. 4. D. 4. Pent.

Thesaurum non deficientem in caelis. Luc. 12. 33. Magna multorum insania; qui, cum duorum, vel trium, dierum spatium, in hac vita sunt mansuri, thesaurizant in patria, ubi hospites, & peregrini sunt: nec congregare curant divitias in caelum, cujus perpetui incolae esse debent. Si viatorem videres, qui, cum unius horae in hospitio sit moraturus, parietes dealbat, omnia cubilia sternat, castra renovet; quid de eo judicares? Cur hic thesaurizas, ubi non habes manentem civitatem? Stella hic.

Ex Patribus.

Quam magnum contemnere divitias; sed quam rarum hoc ipsum est. Unique & Moyses potuit esse regis successor, nutritus à regis filia. Potuit ergo esse non solum quasi Pharaon, sed etiam & Pharaon potuit esse. Uterque enim homo; sed omnis potentia hominis in affectu est. Moyses noluit rex esse, cum posset; sed opprobrium Christi thesauris Aegypti arbitratus est esse preferendum: sed fugiendo potentiam, potentior factus est: factus est enim in DEUM regi Pharaoni. Rex erat Pharaon; sed DEUS non erat. Moyses factus est illi DEUS; hoc est, regi ipsi terribilis, quem rex metueret, & timeret. Sed haec erat potentia sanctitatis. - Et tu si vis tanquam DEUS peccatoribus esse terrori, regibus reverentiae, ut tanquam DEO videantur tibi esse subiecti, quia operaris in DEI nomine; contemne, quae saeculi sunt, & Dominicae Passionis opprobrium contemne omnibus praeferre divitiis. S. Ambr. in Pl. 118. Oclon. 8.

Quantò melius est, salutem habere sine pecunia, quam pecuniam sine salute! sed haec vix in Sanctis Domini reperiuntur, ut divitiarum contemptui sint. Id. Offic. l. 2. c. 25.

Divitiae saeculares si defunt; non per mala opera quarantur in Mundo: Si autem ad sint, per bona opera servantur in caelo. S. Aug. ep. 205.

Beatus, qui post illa non abiit, quae possessa onerant, amata inquinant, amissa cruciant. An non ea satius cum honore spernis, quae cum dolore perdis, an non ea prudentius Christi cedis amori, quam morti? S. Bern. in epistolis.

Divitiarum contemptus, perfectionis est via, caeli scala, receptaculum pacis, Christi imitatio,

spirituale gaudium, - pretiosa margarita. S. Laur. Just. l. de reg. Prael. c. 8.

Fortitudinis est, divitias & omnia vana relinquere. Unde dicitur de Juda 2. Mach. 12. *vir fortissimus Judas duodecim millia drachmas &c.* Fortissimus fuit, dum argentum contempnit, & pro mortuis illud obrulit. S. Bonav. l. 5. de uno Martyre.

Fuit opinio Philosophorum, quod divitiae artificiales, ut pecunia, faciant divitem. Sed falsa: quia, juxta regulam Philosophiae, ab extrinseco non fit vera denominatio v. g. Familicus, habens coram se mensam opulentam, non dicitur faciat. Divitiae in bursa non satiant: quia non intrant cor, ubi est fames. Nec divitiae naturales ut vinum, oleum, &c. quia per regulam Philosophiae, nulla res naturalis simul in eodem inducit effectus contrarios: quia nulla res simul frige facit, & calefacit. Divitiae autem naturales, sunt causa indigentiae. Si enim habes agrum, oportet habere animalia ad arandum, stabulum, paleas, jugum, messorum, horrea, molendinum, furnum. Ecce quot indigentiae! S. Vinc. Ferr. l. de S. Andrea.

§. XX.

Divitiae male partae noxiae, steriles.

Num. I.

Symbole, & Similitudines.

Alia quoque septem consecrata macie. Gen. 41. 3. Vidit septem spicas vacuas, rubigine informes, glutientes primas, & adhuc macie consecratae remanent; sic & septem vaccae. Pinguefcuntne, qui alios deglubunt? mendicij fiunt. Nemo ex alieno felix, & pinguis est. Alvarez hic.

Manna scaterere cepit vermicibus. Ex. 16. 20. atq. computruis. Balduinus: hoc exemplo de manna damnatur malum avaritiae, quae pecunia male parta possessori suo in vermem vertitur.

Suarvis est panis mendacii. Prov. 20. 17. Panis mendacii significat opes, mendaciorum, id est, usura, fraude, & injustitiam partas. *Pestem implebitur os ejus calculo.* Tigurina: *Scrupulis.* Sicut enim panis scrupulis, & lapillis, mixtus, aspicienti pulcher, sed masticandi molestus est; ita opes fraude partae in initio suaves videntur, at in fine exitiosae deprehenduntur: cum conscientiam, quae est animae os, mille scrupulis, angoribus, onere restituendi &c. lancinant. Cornelius hic.

Laxate retia vestra in capturam. Luc. 5. 4. *Vestra,* inquit: hinc rapax insitor, cum tota nocte defudet, inanius semper est. Unde tantae calamitatis origo? non sua laxavit retia, sed aliena: non enim tua est, sed viduae lacrymantis; suspirantis mercenarii pecunia est, quam mutuam exponis in capturam. Redde aliis sua, & tuum impende censum in foenus; & aurea tibi messis erit. Oliva l. 13. Strom. hic.

Seminare semen suum - fructum fecit centuplum. Luc. 8. 5. 8. Vel unum granum cadens in terram bonam, centuplum fructum reddit.

reddidit: quia agricola non ex alieno, sed proprio, tritico seminavit. Propria enim divitiarum fructificant; quae acquiruntur ex raptu, minuuntur. Escob. t. 6. par. Chr. l. 3. obl. 4.

Membris infirmi, corruptis humoribus aggravati, siccibunda sanguinis apposita sanguisuga sibi gratulabatur, quod ad fontem aptatum venisset. Cum igitur arida biberet, malis male cupida plena facta est. Cum autem virus ebulliret, coepit, cum ingenti clamore, disrumpens singultire. Mox accurrit formica granum trahens, quae dixit: quid est, quod accidit tibi? cui illa: amatam potavi alimentum, & exhausti venenum: cupidam enim decepit me propinator avarus, qui, retinens sibi commodum, in perniciem dedit virus. Tunc formica: bene video, quod stulti ea, quae sibi sunt noxia, cupiunt. Gaudeo igitur, quod nullius sanguinem fugo; sed res meas providentiâ curo, diligentia quaero, justitia congrego, sapientia servo. Quod dicto sanguisuga sumul cum vita cruorem raptum evomit. S. Cyrillus l. 3. apol. mor. c. 16.

Num. II.

Exempla

Ex Veteri, & Novo.

Nunc igitur maledictus eris super terram, cum operatus fueris eam, non dabit tibi fructus suos. Gen. 4. 11, 12. Vide, ut oppressione innocentis ararum hebetatum, &c. Oliva l. 1. Strom. §. Exultate filiae Sion.

Illicitis artibus ditare suos voluit Achan Jol. 7. 25. dum, contra DEI vetitum, aurum, inter spolia Jericho sublegit: unde & ipse, & familia tota, flammis absumpta est. Segneri f. 13. die Merc. D. 2.

Iniquis modis ditare suos voluit Achab, 1. Reg. 15. 9. dum vineam Naboth injuste rapuit, propterea violenta morte perierit, stirpe ejus tota excisa quindecim annorum spatio. Id. ib.

Abfalon, quia manus rapinis dabat, non potuit infame evadere supplicium. 2. Reg. 18. v. 9. 18. Ubi nota: ubi arbore suspensus obiit, mox addit textus: *Porrò crexerat Abfalon titulum & appellatur manus Abfalon.* v. 18. Quae connexio inter suspensum, & hunc titulum? quia crucis supplicium, tunc latronibus debitum, notabat textus in arbore, causam quoque supplicii affixit. Manus rapinis deditæ cædis causam notabant. Baeza t. 3. lib. 14. cap. 16. §. 15.

Præsumpsit Giezi 4. Reg. 5. qui figmentis, & mendaciis, à Naaman pretiosa munera, ab Elizeo repudiata, extorsit; sed mox ipse, cum tota progenie, lepra percussus est. Segneri cit. Sic 4. Reg. 10. 17. percussi sunt omnes de domo Achab.

Projectis argenteis in templo, recessit; & abiens laqueo se suspendit. Matth. 27. 5. Vide, quantum tormentum sit in muneribus, & pecunia injusta; ut omnes eam repellant. Imitentur hoc in bonum, bonorum alienorum defraudatores injusti. Judas projecit tanquam rem detestabilem; neque dignam, ex qua vel

restem emat, quò vitam abrumpat. Sacerdotes repellunt à sacrario, *non licet mittere in corbonam*; neque audent inferre in locum, ex quo extraxerunt; veriti, nè reliquam pecuniam contaminaret: nam male parata seipsa perdunt, & reliquam pecuniam, iusto labore comparatam, absumunt; ut de aquilarum plumis experientia ipsa docet, exurere aliarum avium plumas, si eis adhæserunt. Pinna in Eccl. 13. Ethol. 251. Nummi abjiciuntur, penitus è manibus elabuntur: solum peccatum ab iis ortum manet aeternâ plecendum poena. Baeza t. 2. l. 11. cap. 7. §. 5.

Convocatis singulis debitoribus domini sui. Luc. 16. 5. Miraris, villicum, cui cuncta bona domini divitis commissa fuerant administranda, post tam diuturnam ruinam ita evanuisse, ex injusti possessoris manibus; ut, vocatis debitoribus domini sui, nullum suum vocarit debitorem; nec, unde posset vitam transigere, post villicationem ablatam, inveniret. Ego quidem non miror; si recolo; eum ex injustitia bona illa acquisisse. Nam, quae rapinâ, aut injuriâ, possidentur, illico è possessorum manibus elabuntur. Escobar t. 6. parab. Chr. lib. 4. Obl. 1.

Num. III.

Exempla ex Historicis.

Quidam apud Lugdunenses vix multo labore trientem unum acquisierat; quem cum multiplicare vellet, de eo vinum comparat; admixtisque aquis iterum per argenteos venundans duplicat pecuniam. Hoc iterum, atque iterum agit, donec centum solidos lucraretur. Post alterius negotiationis nundinas adit; extractoque triente colloqui cum socio coepit: erat autem sacculus ex pelle. Et ecce subito adveniens milvus rapit eam, & decerpere tentat, putans à colore partem carnis esse; sed cum nihil pinguedinis sentiret in eo, volans super fluvium, è quo ille aquam hauserat, laxatum sacculum dejecit in flumen. Quò conspecto ille tristis exclamat: *Vae mihi! sicut feci, sic recepi; qui è fluvio eos habui, ad fluvium rediisse video.* Gregor. Turon. de glor. Confess. c. 109.

Mercator per fraudem nummorum multum collegerat; navi in mari vectus dum eos numerat, aurò plenum ad caput positum sacculum simius arripit, summumque conscendens malum, aurum in mare abjicit. Male parata male dilabuntur. Berengarius lib. similit.

Cum S. Eduardus Angliæ Rex intrasset ararium suum, vidit diabolum sedentem super denarios. Interrogatum quid ageret, & dicentem, custodio pecuniam meam, adjuravit per SSS. Trinitatem, indicaret, cur suam diceret? respondit: quia injuste acquisita est de substantia pauperum (fuerat id factum infido rege) iussit reddi. Bollandus 5. Januarii.

Vidua pauper mutuum ab usurario pecuniam acceperat, sed magnò suo malò: nam ille non tantum usuram, sed duplum pecuniae mutuae poscebat. Confugit vidua ad S. Juventium Episcopum, singularem pauperum, viduarum, pupillorum, patronum. Is Diaconum suum Exuperan-

uperantiam cum vidua misit ad Creditorem cum hoc mandato: admone eum vice meâ, qui hanc viduam oppressit, dic ei: Pater tuus rogat, sufficiat tibi, quod tuum est; nec exigas, quod non dedisti; nè id, quod habere videris, amittas. Si autem te audire noluerit, ecce do tibi summam pretii; porrige ei, & revertere. Paruit Diaconus in omnibus; sed non molliit iniquum hominem: cum damno suo fœnus accepit; & eodem momentò, quò aurum ab Episcopo missum contigit, humi collapsus miserimè expiravit. Stengelius l. 3. divin. Judic. c. 13. Surius 14. Septemb. Vide plura apud Stengelium citatum.

Num. IV.

Sententia

Ex Veteri, & Novo.

Divitias, quas devoravit, evomet. Job 20. 15. quin si id sponte non fecerint, de ventre illorum extrahet eas Dominus. Quòd si alienum aliquid retinere præsumperit, DEum domus suæ inimicum habebunt. Segneri l. 13. f. 4. D. 2. Quadr.

Ne erigas oculos tuos ad opes, quas non potes habere (scilicet justè, & licitè) *quia facient sibi pennas quasi aquilæ, & volabunt in caelum.* Prov. 23. 5.

Qui ædificat domum suam impendit alienis, quasi qui colligit lapides suos in hyeme. Eccl. 21. 9. q. d. qui ædificat domum non suò, sed alienò, sumptu, putà injustè, per vim, fraudem, aliamve injustitiam, ab aliis raptò; hic similis est homini &c. Complutenses habent: *colligit lapides in tumulum sepulturae suae.* q. d. non domum, sed sepulchrum, sibi ædificat. Sic etiam vertit Tigur. & Syrus. Cornelius hic.

Vae qui prædaris! Il. 33. 1. Dicit in morte daemon avaro: tu fuisti avis de rapina, modò raperis tu. S. Vinc. Ferr. f. de assumpt. V.

Perdix fovit, quæ non peperit; fecit divitias, & non in judicio. Jer. 17. 11. Tradunt Aristot. Theoph. Plinius: perdicem alterius perdicis ova furari, iis incubare, excludere pullos: qui cum adoleverint, & vocem excludentis audierint, ab ea, quasi alienâ, avolant ad primam, & veram matrem; cujus vocem naturæ instinctu agnoscunt. Tales, ait Jeremias, sunt Sedecias, & Judæi, alique divites; qui non in judicio, id est, non justè, sed injustè, divitias congregant, aliena rapiunt; & faciunt sibi divitias, quas brevi Babylonii diripient. Cornelius hic.

Pro eo, quòd diripiebatis pauperem, & prædam electam tollibatis ab eo - quid inde habent? domos quadrò lapide ædificabitis, & non habitabitis in eis. Vineas plantabitis &c. Amos 5. 11.

Vae ei, qui multiplicat non sua! usquequo & aggravat contra se densum lutum. Habac. 2. 9. Nota: non ait, contra alios, sed contra se: ut enim alteri beneficiat, amore crudeli perdit seipsum.

Vae qui congregas avaritiam malam domui suæ! cogitasti confusorem domus tuæ. Habac. 2. 9.

Vae vobis, qui comeditis domos viduarum. Matth. 23. 14. Injusta bonorum alienorum defraudatio ruinam etiam temporalem parit. Meritò Christus viduarum spoliatoribus, præter primum vae, amplius minatur judicium; quasi velit illos, non solum in futuro, sed & in præfenti, poenas dare. Bæza t. 3. l. 14. c. 16. §. 15.

Num. V.

Ex Patribus, & Salis.

Quò quisque infirmior; eò prædæ patet. Sunt, qui invicem se devorent, & suâ carne pascantur. Minor apud ipsos, elca majoris est. - Vide, nè idem te, qui piscem illum, finis maneat. S. Ambr. l. 5. hexam. cap. 5. de piscib.

Vetus est proverbium: abdita vulpium, sunt rapinæ luporum. Gerson D. 2. Palch.

Basilii Imp. parænet. ad filium c. 27. ignis non ita celeriter paleam consumit, ut male. & injustè congestæ opes, etiam jure partas, in perniciem secum abripiunt.

Si bene valens pinguior ex Orbis fias, pinguedo illa vires addit, si verò ex morbo tumescas, artem quæris medicam. Sic qui, vel a parentibus justas divitias accepit, vel honestis modis lucratus est; iis fidere potest: si autem contra fas corripit, periculose avaritiâ laborat, mortique proximus est. Pinna in Eccl. Ethol. 1. 19.

§. XXI.

Divitiæ verae.

Venit quidam homo dives. Joseph. Matth. 27. 57. Fuit ille Discipulus Christi, qui paupertatem tantoperè amabat, & prædicabat: *beati pauperes spiritu.* Quomodo ergo Joseph dives simul, & Discipulus Christi, esse poterat? S. Epiphani. orat. de Dom. sepult. verè dives Joseph; siquidem margaritam illam, quæ omnem pretii æstimationem excedit, secum habere, ac portare promeruerat. Verè dives! sacculum enim plenum portabat, nempe ipsummer divinitatis thesaurum. Paoletti l. 6. Fello 5. Joseph.

Quid quaritis viventem cum mortuò? Luc. 24. 5. Quarendæ res sunt suis locis. Christus ibi non erat, ubi eam foemina quærebant. Quærebant inter mortuos; erat inter vivos: quærebant in domo mortis; erat in domo vitæ: quærebant in sepulchro jacentem; cum quærere deberent in domo victoriæ triumphantem. Sic tu quære divitias, gloriam, gaudia: hic in Mundo non sunt. Barradius D. Paichat. Marc. 16. t. 4. l. 8. c. 6.

Magnæ sunt divitiæ charitatis; sinè quâ dives pauper est; & cum qua pauper dives est. S. Aug. D. 2. Epiph. f. 2.

Quid habet dives? si DEum non habet? quid non habet pauper, si DEum habet? S. Aug. D. 5. Trinit. serm. 1.

Domi